

GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN CÔNG TÁC PHÂN TÍCH TÌNH HÌNH TÀI CHÍNH TẠI CÁC DOANH NGHIỆP BẢO HIỂM VIỆT NAM

Phan Thị Thu Hà

Tóm tắt. Trong nền kinh tế vĩ mô, nhiều đối tượng quan tâm đến tình hình tài chính của doanh nghiệp như nhà đầu tư, nhà cung cấp tín dụng ngắn hạn và dài hạn, các nhà quản lý doanh nghiệp, cơ quan Nhà nước, người lao động, cổ đông... Các đối tượng quan tâm đến tình hình tài chính dưới nhiều góc độ khác nhau. Phân tích tình hình tài chính sẽ cho phép các đối tượng này có các thông tin phù hợp với mục đích của mình. Bài viết đánh giá những ưu điểm và các vấn đề còn tồn tại trong quá trình phân tích tài chính tại các doanh nghiệp bảo hiểm Việt Nam và đưa ra một số giải pháp hoàn thiện.

Từ khóa: Phân tích tài chính, doanh nghiệp bảo hiểm, giải pháp

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Phân tích tài chính có vai trò đặc biệt quan trọng trong công tác quản lý tài chính doanh nghiệp nói chung và các doanh nghiệp bảo hiểm nói riêng trong bối cảnh toàn cầu hóa, nó giúp các đối tượng quan tâm nắm bắt được tình hình tài chính doanh nghiệp, từ đó đưa ra các quyết định kịp thời và đúng đắn. Có nhiều đối tượng quan tâm đến tình hình tài chính doanh nghiệp như: Chủ doanh nghiệp, nhà tài trợ, nhà cung cấp, khách hàng, các cơ quan quản lý Nhà nước và người làm công, nhà đầu tư, cổ đông... Mỗi đối tượng quan tâm đến tình hình tài chính của doanh nghiệp trên các góc độ khác nhau [1], [2].

Trong phạm vi bài viết này, chúng tôi đánh giá phân tích tình hình tài chính các doanh nghiệp bảo hiểm ở đây là dựa trên góc độ doanh nghiệp, tức là các doanh nghiệp tiến hành phân tích để nắm tình hình tài chính của doanh nghiệp để từ đó đo lường và đánh giá tình hình tài chính nhằm có những quyết định phù hợp cho việc hoạch định tài chính. Thông qua phân tích tài chính, người sử dụng thông tin có thể đánh giá đúng thực trạng tài chính của doanh nghiệp, nắm vững tiềm năng, xác định chính xác hiệu quả kinh doanh cũng như triển vọng, rủi ro trong tương lai của doanh nghiệp Bảo hiểm Việt Nam.

Phân tích tình hình tài chính tại các doanh nghiệp bảo hiểm Việt Nam cần đạt được các mục tiêu sau:

- Đánh giá chính xác tình hình tài chính của doanh nghiệp trên các khía cạnh khác nhau như cơ cấu nguồn vốn, tài sản, khả năng thanh toán, khả năng sử dụng tài sản, khả năng sinh lãi, rủi ro tài chính... nhằm đáp ứng thông tin cho tất cả các đối tượng quan tâm đến hoạt động của doanh nghiệp.

- Định hướng các quyết định của các đối tượng quan tâm theo chiều hướng tình hình thực tế của doanh nghiệp như quyết định đầu tư, phân chia lợi nhuận, tài trợ....

- Kiểm soát hoạt động kinh doanh trên cơ sở trên cơ sở kiểm tra, đánh giá các chỉ tiêu kết quả đạt được so với chỉ tiêu kế hoạch, dự toán, định mức. Từ đó, xác định điểm mạnh, điểm yếu

trong hoạt động kinh doanh, nhằm đạt hiệu quả cao. Mục tiêu này rất quan trọng với các nhà quản trị doanh nghiệp.

- Trở thành cơ sở cho dự báo tài chính, giúp người phân tích dự đoán được tiềm năng tài chính của doanh nghiệp bảo hiểm trong tương lai.

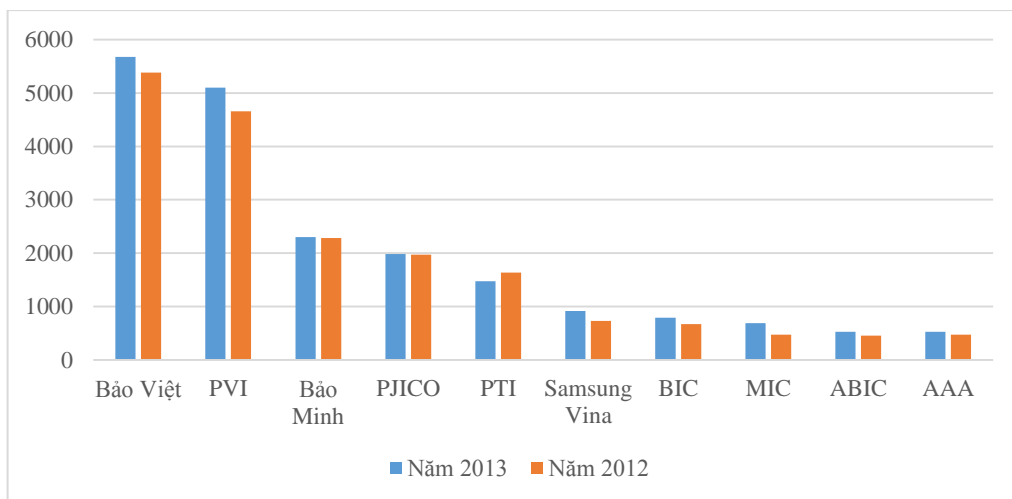
2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Để đánh giá công tác phân tích tài chính tại các doanh nghiệp bảo hiểm, chúng tôi tiến hành khảo sát, thống kê từ dữ liệu thứ cấp được thu thập từ các báo cáo tài chính (giữa niên độ, cuối năm), báo cáo thường niên, báo cáo kiểm toán, báo cáo của ban giám đốc và hội đồng quản trị, bản cáo bạch, các thông tin tài chính công bố bất thường tại 10 doanh nghiệp bảo hiểm có thị phần doanh thu bảo hiểm gốc lớn nhất hiện nay. Đây là các doanh nghiệp có sự quan tâm đến công tác phân tích tài chính và công bố thông tin đầy đủ, rõ ràng và minh bạch.

3. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

3.1. Thực trạng và đánh giá chung về phân tích tình hình tài chính tại các doanh nghiệp bảo hiểm Việt Nam hiện nay

Thị trường bảo hiểm Việt Nam đã hình thành từ năm 1993 với việc Chính phủ Việt Nam cho phép thành lập các doanh nghiệp bảo hiểm (DNBH). Trong những năm vừa qua, thị trường bảo hiểm Việt Nam đã có những bước phát triển nhanh chóng cả về chất và lượng với nhiều loại hình doanh nghiệp hoạt động trên các lĩnh vực bảo hiểm nhân thọ, phi nhân thọ, tái bảo hiểm và môi giới bảo hiểm..., đánh dấu bước phát triển căn bản từ một thị trường độc quyền Nhà nước sang một thị trường khá hoàn chỉnh theo cơ chế kinh tế thị trường với sự tham gia của đủ mọi thành phần kinh tế (Nhà nước, cổ phần, liên doanh, 100% vốn nước ngoài) [5].

Hình 1. Doanh thu phí bảo hiểm gốc (tỷ đồng).

(Nguồn: Cục Quản lý và giám sát bảo hiểm)

Theo số liệu từ Cục Quản lý, giám sát bảo hiểm, tính đến thời điểm hiện tại, thị trường bảo hiểm Việt Nam có 61 DNBH, gồm 29 DNBH phi nhân thọ, 1 chi nhánh DNBH phi nhân thọ

nước ngoài tại Việt Nam, 17 DNBH nhân thọ, 12 doanh nghiệp môi giới bảo hiểm và 2 doanh nghiệp tái bảo hiểm.

Trong đó các doanh nghiệp có doanh thu bảo hiểm gốc dẫn đầu năm 2013 bao gồm: Bảo Việt (5.763 tỷ đồng), PVI (5.100 tỷ đồng), Bảo Minh (2.300 tỷ đồng), PJICO (1.985 tỷ đồng), PTI (1.478 tỷ đồng), Samsung Vina (917 tỷ đồng), BIC (790 tỷ đồng), MIC (693 tỷ đồng), ABIC (531 tỷ đồng), AAA (529 tỷ đồng) (Xem hình 1).

Qua thu thập số liệu và khảo sát tình hình phân tích tài chính tại các doanh nghiệp bảo hiểm dẫn đầu giai đoạn 2011 -2014, chúng tôi có những đánh giá như sau:

Với quy mô lớn và vai trò quan trọng trên thị trường Bảo hiểm Việt Nam, trong những năm qua, công tác phân tích tài chính tại các doanh nghiệp này đã có những bước phát triển nhất định so với trước đây. Công tác tổng hợp số liệu được tiến hành thường xuyên. Số liệu trên báo cáo kế toán được tổng hợp vào hàng quý, năm. Công tác phân tích được tiến hành chủ yếu vào cuối năm tại doanh nghiệp hoặc khi có yêu cầu của nhà quản trị, còn cấp chi nhánh thường không thực hiện việc phân tích tình hình tài chính này.

Cơ sở dữ liệu cho quá trình phân tích tại các doanh nghiệp này khá phong phú. Các nguồn thông tin bao gồm cả từ hệ thống kế toán và bên ngoài hệ thống kế toán. Các báo cáo tài chính bao gồm bảng cân đối kế toán, báo cáo kết quả hoạt động sản xuất kinh doanh được lập theo quý và năm. Nguồn thông tin bên ngoài hệ thống kế toán cung cấp bao gồm cả thông tin về môi trường kinh doanh, tình hình tăng trưởng kinh tế, tình hình cạnh tranh trên thị trường bảo hiểm trong nước và nước ngoài được cập nhật một cách khá thường xuyên.

Nội dung phân tích tình hình tài chính tại các doanh nghiệp đã khái quát được một số mặt khá quan trọng bao gồm phân tích cấu trúc tài chính, phân tích tình hình công nợ và khả năng thanh toán, phân tích kết quả và hiệu quả kinh doanh. Hệ thống chỉ tiêu mặc dù chưa thật sự đầy đủ nhưng đã hình thành nên một hệ thống chỉ tiêu phân tích thường xuyên trong những năm gần đây. Các chỉ tiêu được tính toán, so sánh, phân tích nhằm nổi bật xu hướng và nguyên nhân gây biến động qua các năm. Một số chỉ tiêu tài chính cơ bản như khả năng sinh lời, khả năng thanh toán được chú ý phân tích. Đặc biệt, với những chỉ tiêu được hình thành từ các giá trị mang tính thời điểm và thời kỳ đã được các doanh nghiệp phân định rõ ràng và tính toán chính xác [4].

Hệ thống các phương pháp mà các doanh nghiệp áp dụng trong việc phân tích tình hình tài chính đã và đang phát huy hiệu quả đáng kể trong việc phân tích nói chung và phân tích tài chính nói riêng. Mặc dù các phương pháp phân tích chưa thật sự đầy đủ nhưng cũng đã được vận dụng vào trong quá trình phân tích tình hình tài chính của doanh nghiệp. Thông qua việc sử dụng các phương pháp so sánh, liên hệ, chi tiết, các doanh nghiệp đã có được một số các thông tin được tính toán, chi tiết hoá và thể hiện mức độ biến động của năm báo cáo so với năm trước.

Bên cạnh những ưu điểm đã nêu, có thể thấy phân tích tình hình tài chính tại các doanh nghiệp bảo hiểm Việt Nam vẫn chưa thực sự đầy đủ, toàn diện thể hiện qua một số điểm sau:

Tài liệu phục vụ cho việc phân tích tình hình tài chính tại các doanh nghiệp mặc dù có sử dụng cả thông tin bên trong và bên ngoài nhưng chủ yếu sử dụng nguồn số liệu từ 2 báo cáo kế toán là Bảng cân đối kế toán và Báo cáo kết quả sản xuất kinh doanh. Trong khi đó việc phân tích tình hình tài chính tại một doanh nghiệp cần sử dụng thông tin ở nhiều nguồn khác nhau bao gồm: thông tin bên trong, thông tin bên ngoài, thông tin liên quan đến tình hình kinh doanh, thị trường, môi trường pháp lý, sự điều chỉnh kinh tế vĩ mô... Những thông tin bên ngoài hệ thống kế toán như thông tin về tình hình kinh tế, thông tin về đặc điểm ngành nghề hoạt động kinh doanh, cạnh tranh thị trường bảo hiểm vẫn chưa được triệt để khai thác cho phân tích tình hình tài chính của các doanh nghiệp.

Hiện nay, hệ thống chỉ tiêu trong nội dung phân tích tình hình tài chính mà các doanh nghiệp bảo hiểm sử dụng đều được xây dựng trên hệ thống chỉ tiêu sẵn có. Hệ thống các chỉ tiêu còn thiếu về lượng và chất. Nhiều chỉ tiêu mà các doanh nghiệp hiện phân tích chỉ mang tính chất danh nghĩa, ý nghĩa thống kê, chủ yếu được tập hợp, tính toán chủ yếu theo yêu cầu của Bộ tài chính và được trình bày trên Thuyết minh báo cáo tài chính và báo cáo thường niên. Do vậy, một số khía cạnh phân tích như đánh giá khái quát tình hình tài chính, khả năng thanh toán, khả năng sinh lời, phân tích tình hình rủi ro... còn thiếu, chưa đầy đủ và có ý nghĩa phân tích [3]. Quá trình phân tích tài chính vẫn chưa được doanh nghiệp chú trọng đúng mức, chưa được thực hiện một cách độc lập mà vẫn đang tiến hành lồng ghép, kết hợp thể hiện trong báo cáo tổng hợp, báo cáo thường niên, bản cáo bạch của doanh nghiệp. Hơn nữa vấn đề phân tích đang dừng ở mức độ đơn giản, chưa đi sâu vào phân tích chi tiết. Tên gọi và cách tính toán của các chỉ tiêu phân tích vẫn chưa có sự thống nhất cao giữa các doanh nghiệp bảo hiểm dẫn đến sự nhầm lẫn, khó so sánh giữa các doanh nghiệp cho người sử dụng thông tin.

Phân tích tài chính tại các doanh nghiệp chủ yếu sử dụng phương pháp so sánh các chỉ tiêu cơ bản được tính toán thông qua các báo cáo tài chính. Phương pháp này sử dụng để phân tích sự biến động của các chỉ tiêu về mặt thời gian giữa đầu năm và cuối năm, giữa chỉ tiêu mang tính bộ phận với chỉ tiêu mang tính tổng hợp. Như vậy, việc sử dụng phương pháp so sánh bị giới hạn về thời gian, chưa xem xét trong dài hạn cũng là một hạn chế trong công tác phân tích tình hình tài chính. Ngoài ra, phương pháp liên hệ mà chủ yếu là liên hệ cân đối cũng được sử dụng trong phân tích tài chính. Trong các báo cáo phân tích, các doanh nghiệp còn sử dụng phương pháp chi tiết một cách khá thường xuyên. Phương pháp này chủ yếu sử dụng trong phân tích cơ cấu chỉ tiêu. Phương pháp đồ thị được một số doanh nghiệp sử dụng nhưng rất ít, chưa nêu bật được cơ cấu cũng như sự so sánh, đối chiếu. Phương pháp Dupont chưa được sử dụng trong việc phân tích một số các chỉ tiêu quan trọng như tỷ suất lợi nhuận trên tài sản, tỷ suất lợi nhuận trên doanh thu, tỷ suất sinh lời của vốn chủ sở hữu. Đây cũng là một trong những hạn chế trong việc cung cấp thông tin cho nhà quản lý.

Tổ chức công tác phân tích của các doanh nghiệp cũng chưa thật sự được coi trọng đúng

mức. Việc phân tích tình hình tài chính chưa được tiến hành một cách độc lập, các cán bộ phân tích đa phần làm công tác kiêm nhiệm chứ chưa có một bộ phận chuyên nghiệp đảm nhiệm. Phân tích tài chính chỉ mới thực hiện mỗi năm một lần, các vấn đề phân tích chưa đi sâu vào chuyên đề, tập trung mà đang còn phân tích toàn diện, khái quát. Quy trình phân tích và các bảng biểu báo cáo phân tích chưa được xây dựng, do đó các nhân viên làm nhiệm vụ phân tích tự tiến hành theo cách riêng của mình. Nếu thay đổi nhân viên phân tích thì kết cấu, nội dung báo cáo phân tích có thể bị thay đổi gây khó khăn cho người sử dụng báo cáo.

Như vậy, có thể thấy, với những vấn đề còn tồn tại như trên, mục tiêu của việc phân tích tình hình tài chính tại các doanh nghiệp Bảo hiểm Việt Nam vẫn chưa đạt được. Các doanh nghiệp chưa có những đánh giá những khía cạnh tài chính quan trọng, thiếu cơ sở kiểm soát, đánh giá hoạt động kinh doanh do vậy chưa thực sự trợ giúp cho nhà quản lý trong các quyết định đầu tư, tài trợ, chưa giúp ích nhiều cho nhà phân tích dự đoán được các tiềm năng tài chính.

3.2. Một số giải pháp hoàn thiện công tác phân tích tình hình tài chính tại các doanh nghiệp Bảo hiểm Việt Nam

Trong xu thế hội nhập của nền kinh tế nói chung và ngành bảo hiểm nói riêng, theo chiến lược phát triển của ngành, việc hoàn thiện nội dung, phương pháp, hệ thống chỉ tiêu, cách tổ chức phân tích tài chính tại các doanh nghiệp này đã và đang trở thành một nhu cầu tất yếu.

Từ thực trạng phân tích tài chính tại các doanh nghiệp bảo hiểm, trên cơ sở đáp ứng yêu cầu quản lý và các đối tượng có lợi ích liên quan, theo chúng tôi, việc hoàn thiện phân tích tình hình tài chính tại các doanh nghiệp này cần hướng tới như sau:

Thứ nhất, về nội dung phân tích tài chính phải phù hợp với chế độ, chuẩn mực kế toán, kiểm toán và các chính sách về quản lý tài chính hiện hành của Việt Nam nhằm đảm bảo tính khoa học, thực tiễn và hiệu lực về pháp lý của chúng. Nội dung phân tích phải phản ánh tình hình tài chính của các doanh nghiệp một cách toàn diện, trên nhiều khía cạnh khác nhau đảm bảo đáp ứng được nhu cầu về phân tích tài chính cho nhiều đối tượng khác nhau. Bên cạnh các nội dung mà các doanh nghiệp hiện nay đang phân tích cần chú trọng hơn một số vấn đề liên quan đến đánh giá khái quát về tình hình tài chính chung của doanh nghiệp; bổ sung thêm phần phân tích về rủi ro tài chính vì bảo hiểm là một ngành dịch vụ tài chính mang tính toàn cầu, rủi ro bảo hiểm không giới hạn trong phạm vi một nước, rủi ro của ngành bảo hiểm tồn tại dưới nhiều dạng: rủi ro về mặt kinh tế, rủi ro về mặt luật pháp, rủi ro đặc thù, rủi ro của những dự án đầu tư, rủi ro phát hành cổ phiếu chào bán ra công chúng và một số rủi ro khác...; tăng cường nội dung phân tích về các chỉ tiêu phản ánh dòng tiền. Đối với các chỉ tiêu trên báo cáo lưu chuyển tiền tệ các nhà phân tích cần tiến hành so sánh các chỉ tiêu và tỷ trọng các dòng tiền của từng hoạt động và so sánh dòng tiền vào ra của mỗi hoạt động, xem xét xu hướng biến động của mỗi dòng tiền...

Thứ hai, về phương pháp phân tích tài chính, các doanh nghiệp nên sử dụng phối kết hợp

nhiều phương pháp, bổ sung thêm một số phương pháp phân tích khác như phương pháp Dupont, phương pháp thay thế liên hoàn, phương pháp đồ thị ...bên cạnh các phương pháp truyền thống hay sử dụng. Doanh nghiệp có thể ứng dụng nhiều phần mềm dự báo và phân tích tiên tiến trên thế giới để đưa ra kết quả phân tích một cách logic, rõ ràng. Ngoài ra cần mở rộng phạm vi số năm phân tích, có thể sử dụng số liệu của khoảng từ 3 đến 5 năm trở lên để thấy được sự biến động trong dài hạn. Phương pháp sử dụng phân tích tài chính có thể mở rộng trong việc so sánh giữa các doanh nghiệp bảo hiểm có lĩnh vực kinh doanh mang tính chất tương đồng không chỉ trong nước mà cả trong khu vực. Kết quả so sánh này có thể thấy được tầm vóc cũng như sức cạnh tranh của doanh nghiệp này so với các doanh nghiệp khác khác, qua đó có thể đánh giá một cách khách quan hơn tình hình kinh doanh của doanh nghiệp.

Thứ ba, về hệ thống chỉ tiêu phân tích cần được xây dựng dựa trên cơ sở chế độ chính sách tài chính kế toán hiện hành, mang tính khoa học nhưng cũng dễ hiểu, dễ áp dụng để nâng cao tính khả thi và hiệu quả. Hệ thống chỉ tiêu phân tích cần xây dựng phù hợp với đặc điểm hoạt động kinh doanh riêng biệt của ngành để có thể phản ánh hiệu quả hoạt động một cách chính xác, hợp lý. Các chỉ tiêu này phải mang tính chất bổ sung cho nhau nhằm phản ánh thực trạng tài chính của doanh nghiệp và giúp cho người sử dụng kết quả phân tích dễ sử dụng, có tính thuyết phục cao.

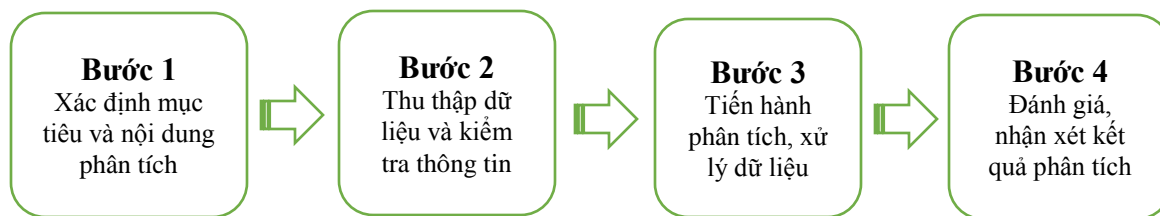
Thứ tư, việc tổ chức công tác phân tích tình hình tài chính tại các doanh nghiệp cần tiến hành một cách thường xuyên, liên tục. Việc hoàn thiện tổ chức phân tích tài chính tại các doanh nghiệp này cần tiến hành trên những khía cạnh sau: xây dựng quy trình phân tích kết hợp với lựa chọn loại hình phân tích phù hợp và tổ chức bộ máy thực hiện.

Về xây dựng quy trình phân tích và lựa chọn loại hình phân tích phù hợp. Để làm được điều này cần xác định mục tiêu, phạm vi, thời gian, cách tổ chức phân tích phù hợp với mục tiêu đề ra. Nội dung phân tích tình hình tài chính của doanh nghiệp cần liệt kê những nội dung cụ thể bao gồm: Phân tích khái quát tình hình tài chính, phân tích công nợ và khả năng thanh toán, phân tích cơ cấu tài sản, nguồn vốn và tình hình đảm bảo vốn kinh doanh, phân tích hiệu quả và rủi ro trong kinh doanh.

Hiện nay, phần lớn các doanh nghiệp thực hiện tiến hành phân tích tài chính sau tức là vào cuối mỗi kỳ kế toán năm nên việc cung cấp thông tin có thể bị chậm trễ, vì vậy việc phân tích tài chính cần được tiến hành một cách thường xuyên hơn theo tháng, quý, năm. Thông tin phục vụ cho việc phân tích không nên chỉ giới hạn trong báo cáo tài chính của các doanh nghiệp mà có thể mở rộng ra là các thông tin bên ngoài như: thông tin khách hàng, đối thủ cạnh tranh, thông tin khu vực và quốc tế....

Để có thể tiến hành phân tích một cách hiệu quả tình hình tài chính của doanh nghiệp thì vấn đề tổ chức nhân lực, sử dụng nhân lực trình độ cao góp phần quyết định chất lượng của các kết quả phân tích. Các doanh nghiệp bảo hiểm cần hướng đến thành lập một bộ phận chuyên

trách làm công tác phân tích và dự báo tình hình tài chính, bộ phận này phải được tách biệt với bộ phận kế toán để đảm bảo tính khách quan. Theo chúng tôi, quá trình phân tích có thể được xây dựng qua những bước sau:

Bước 1: Xác định mục tiêu và nội dung cần phân tích

Bước 2: Thu nhận và kiểm tra thông tin phân tích: Thông tin cho quá trình phân tích được cung cấp từ hệ thống thông tin nội bộ bao gồm các phòng, ban chức năng trong doanh nghiệp. Trên cơ sở thông tin được thu thập được cần tiến hành so sánh đối chiếu số liệu thu nhận được.

Bước 3: Tiến hành xử lý dữ liệu phân tích theo đúng nội dung, phạm vi và phương pháp đề ra.

Bước 4: Đánh giá, nhận xét những kết quả phân tích trên cơ sở tổng hợp, tính toán, đối chiếu các thông tin thu thập về hoạt động kinh doanh, đưa ra những nguyên nhân, thuận lợi, khó khăn và hạn chế trong hoạt động của doanh nghiệp. Từ đó đưa ra các giải pháp, phương hướng để giải quyết vấn đề và dự báo trong thời gian tới tình hình tài chính của các doanh nghiệp sẽ như thế nào.

4. KẾT LUẬN

Trải qua nhiều giai đoạn phát triển, các doanh nghiệp bảo hiểm Việt Nam đã luôn khẳng định được vai trò và đóng góp to lớn trong công cuộc phát triển kinh tế của nước nhà. Ngày nay, môi trường kinh doanh bảo hiểm ngày càng có sự cạnh tranh khốc liệt hơn đòi hỏi các nhà quản lý của các doanh nghiệp bảo hiểm Việt Nam muốn tồn tại và tiếp tục phát triển phải không ngừng hoàn thiện mình, nâng cao sức cạnh tranh và giá trị doanh nghiệp. Muốn vậy, các doanh nghiệp cần phải tăng cường tiềm lực tài chính bằng nhiều công cụ và giải pháp khác nhau. Một trong những công cụ đặc lực mà nhà quản lý cần quan tâm sâu sắc hơn nữa đó là phân tích tình hình tài chính nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động và sức cạnh tranh của mình. Với việc tìm hiểu thực trạng và đưa ra một số các đề xuất nhằm hoàn thiện phân tích tình hình tài chính tại các doanh nghiệp sẽ giúp cho những nhà quản lý, nhà đầu tư, khách hàng, quản lý Nhà nước, cổ đông... có thể có những thông tin đa chiều, khách quan, đầy đủ hơn về tình hình tài chính của các doanh nghiệp nói chung và các doanh nghiệp Bảo hiểm trên thị trường Việt Nam nói riêng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Nguyễn Tấn Bình (2010), *Phân tích hoạt động doanh nghiệp*, NXB Thống kê, Hà Nội.
- [2] Nguyễn Văn Công (2010), *Giáo trình phân tích Báo cáo tài chính*, NXB Giáo dục Việt Nam.

- [3] Phan Thị Thu Hà (2014), *Đánh giá khả năng thanh toán của các công ty bảo hiểm Việt Nam thông qua hệ thống chỉ tiêu phân tích tài chính*, Tạp chí Kế toán và Kiểm toán số 12.
- [4] Nguyễn Thị Quyên (2010), *Bàn về hệ thống chỉ tiêu tài chính sử dụng đánh giá khái quát khả năng sinh lời của công ty cổ phần niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam*, Tạp chí Thị trường giá cả.
- [5] Phùng Khắc Lộc (2008), *Thị trường bảo hiểm Việt Nam sau khi Việt Nam gia nhập WTO*, tạp chí kinh tế phát triển số 213.